

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ПЕРЕКЛАД НАУКОВИХ І ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

**Освітня програма
«Німецька мова і література, англійська мова»**

**Спеціальність
035 Філологія**

**Спеціалізація
035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)**

**Галузь знань
03 Гуманітарні науки**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.**

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Переклад наукових і технічних текстів
Викладач (-і)	Липка Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380 968146058
Е-mail викладача	svitiana.lypka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Переклад наукових і технічних текстів» має на меті забезпечити студентів зі спеціальності філологія знанням особливостей науково-технічних текстів на лексичному, синтаксичному та жанровостилістичному рівнях, а також оволодінням навичками їх письмового і усного перекладу. Зміст дисципліни охоплює основні концепції розвитку сучасного перекладознавства у сфері перекладу наукової і технічної літератури, специфіку спеціалізованої наукової термінології та застосування перекладацьких трансформацій, закономірності функціонування одиниць мови на різних рівнях та техніки їх перекладу, аналіз труднощів перекладу складних граматичних, лексичних, термінологічних явищ німецького наукового спеціалізованого мовлення. Зазначений курс спрямований на розвиток здатності студентів творчо використовувати теоретичні положення курсу для вирішення практичних професійних завдань, самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук та читання німецькомовної фахової літератури. Курс викладається німецькою мовою.</p> <p>Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, письмова робота.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Мета</u> курсу полягає в формуванні у здобувача вищої освіти загальних та фахових компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, міжкультурного, науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі перекладу наукових і технічних текстів, системно-наукового розуміння теоретичних засад перекладу наукових і технічних текстів, засвоєння достатнього мінімуму німецькомовної</p>	

спеціалізованої наукової термінології, розвитку навичок свідомого відбору мовних засобів з урахуванням лексико-семантичних, граматичних та жанрово-стилістичних особливостей текстів мовою оригіналу і їх перекладу для формування перекладацької компетенції, необхідної для успішної фахової діяльності та проведення наукових досліджень.

Основні цілі навчальної дисципліни: підготовка фахівців, здатних розв'язувати задачі і проблеми, що передбачає проведення перекладацької діяльності та характеризується визначеністю умов і вимог, діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням перекладного тексту наукового і технічного характеру, організацією успішної наукової і технічної комунікації німецькою та українською мовами: розширення знань студентів із загального до професійного рівня зі сучасним станом дослідження проблем перекладу наукових і технічних текстів; розвиток навичок практичного підходу до методичних та теоретичних положень робіт закордонних та вітчизняних перекладознавців; розвиток у студентів здатності робити самостійні висновки зі спостережень за процесом перекладу наукових і технічних текстів; ознайомлення з основними особливостями перекладу наукових і технічних текстів, а також розвиток навичок філологічного аналізу перекладів у зіставленні з оригіналами наукових і технічних текстів; формування практичних вмінь, які вони зможуть застосувати в професійній діяльності перекладача наукових і технічних текстів у німецько-українському міжмовному просторі.

4. Програмані компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ✓ Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ✓ Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях перекладу наукових і технічних текстів.

Фахові компетентності:

- ✓ Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).
- ✓ Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ✓ Усвідомлення засад і технологій створення перекладних текстів

наукового і технічного характеру державною та німецькою мовами.

- ✓ Здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналіз наукових і технічних текстів різних стилів і жанрів.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ✓ Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- ✓ Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ✓ Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ✓ Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
- ✓ Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів німецькою мовою. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ✓ Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- ✓ Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології, дотримуватися правил академічної доброчесності.
- ✓ Використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанровостильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
5	035 Філологія	3	В

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Особливості науково-технічного дискурсу та його перекладання. Особливості науково-технічного дискурсу. Жанрова класифікація науково-технічної літератури. Науковотехнічне перекладання. Вимоги до науково-технічного перекладу. Види науково-технічних перекладу.	2	1	6
Тема 2. Морфологічні особливості перекладу текстів науковотехнічного характеру. Морфологічні особливості науковотехнічного дискурсу. Іменники: їх переклад. Займенники: їх переклад. Прикметники: їх переклад. Числівники: їх переклад. Дієслово: загальні характеристики та перекла .	4	1	6
Тема 3. Перекладацькі трансформації. Види трансформацій та особливості їх застосування. Основні прийоми перекладу термінів.	2	1	6
Тема 4. Особливості перекладу німецьких синтаксичних конструкцій та зворотів в науково-технічних текстах. Особливості складнопідрядних речень.	2	1	6
Тема 5. Лексичні особливості науково-технічного дискурсу Лексичні труднощі науково-технічного перекладу. Методи досягнення адекватності науково-технічного перекладу. Прийоми перекладу безеквівалентної лексики.	2	1	6
Тема 6. Особливості перекладу власних назв та імен. Відтворення українських слів латиницею. Системи української транслітерації. Особливості перекладу окремих груп назв. Передача абрєвіатур і скорочень.	2	1	6
Тема 7. Мовні паралелі: види, форми та причини виникнення. "Несправжні друзі перекладача": групи, причини виникнення	2	1	6
Тема 8. Основи технічного перекладу. Правила повного письмового перекладу. Вимоги до оформлення письмового науково-технічного перекладу. Вимоги до анотаційного та реферативного перекладу. Патент та його переклад.	2	1	6

Тема 9. Переклад наукових текстів, інструкцій, пам'яток тощо.	2	2	12
ЗАГАЛОМ:	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) перевірку виконання студентами самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок перекладу текстів наукового та технічного характеру; • підсумковий контроль: виконання індивідуального завдання – 1. переклад наукового тексту; 2. переклад тексту технічного дискурсу. <p>Розподіл балів за семестр:</p> <p>Аудиторна робота – 50 балів Самостійна / індивідуальна робота – 50 балів</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>		
Вимоги до письмових робіт	Передбачена одна письмова підсумкова контрольна робота (максимум 10 балів)		
Семінарські заняття	<p>Знання здобувача вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та</p>		

	<p>рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять і оцінюється в національній шкалі (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»). Максимальна оцінка балів за практичні заняття 25 балів. Окремо оцінюється написання контрольної роботи (5 балів) і самостійна робота (15 балів).</p> <p>Оцінюється відвідуваність усіх 5 занять упродовж семестру, робота на практичних заняттях оцінюється за 5-бальною шкалою. Сума балів, отриманих студентом за практичні заняття, розраховується шляхом додавання балів, отриманих на практичних заняттях з ваговим коефіцієнтом 5. Максимальна кількість 50 балів розраховується як середнє арифметичне усіх практичних занять з ваговим коефіцієнтом 5.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з</p>

	поважних причин занять. Студент допускається до підсумкового контролю (заліку) за умови отримання не менше 25 балів, максимум 50 балів, за аудиторну роботу та за два підсумкових індивідуальних завдання на самостійне опрацювання (50 балів).
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у](#)

[Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.](#)

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.](#)

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Актуальні проблеми науково-технічного перекладу : колективна монографія. – Дніпропетровськ : НГУ, 2007. Вип. 2. 256 с.
2. Білоус О.М. Науково-технічний переклад. Курс лекцій та практичних. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 100 с.
3. Деркач Л. М. Актуальні проблеми науково-технічного перекладу. Національний гірничий ун-т; Інститут електроенергетики. Кафедра перекладу та педагогічної психології; Центр психологічних та інноваційних досліджень. Донецьк : Національний гірничий ун-т, 2007. 257 с.
4. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2006. 240 с.
5. Коптілов В. Теорія і практика перекладу. К. : Юніверс, 2003. 280 с
6. Корольова Т. М. Стратегії, тактики та операції перекладу / Т. М. Корольова, Н. С. Жмаєва // Proceedings of XX International scientific conference “Practical Applications of Research Findings”. Morrisville: Lulu Press, 2018. P. 60–63.

7. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с.
8. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
9. Липка С.І. Семантичні труднощі перекладу німецької науково-технічної літератури українською мовою. *Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми мовознавства, літературознавства та перекладознавства»*, 8 квітня 2021. Івано-Франківськ, 2021. 177 с. с. 119-123.
10. Lypka Svitlana. Besonderheiten der wissenschaftlichen und technischen Übersetzung. Die XXIX. UDG-Online-Tagung. MIT DER DEUTSCHEN SPRACHE GEMEINSAM GRENZEN ÜBERWINDEN. Thesenband 23. September 2022. Lwiw, 2022. ISBN 978-617-7694-51-8. Асоціація українських германістів, 2022. ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. ПАІС, 2022. 170 с. С. 88-91.
11. Лешук Т. Й. Науково-технічна термінологія. Стан і перспективи: комплекс досліджень на прикладі нім. мови. Львів: Сполом, 2007. 814 с.
12. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 543 с.
13. Плєскач В. Кальки в українській технічній термінології. Вісн. Львів. нац. ун-ту. Проблеми української термінології. Львів: Львів.а політехніка, 2002. № 453. С. 183–184.
14. Сухенко К.М. Лексичні проблеми перекладу. К.: вид-во Київ. ун-ту, 2000. 124 с.
15. Турчин В. В. Прагматика наукового терміна: [монографія]. Івано-Франківськ: Факел, 2004. 226 с.
16. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності. Вінниця: Нова книга, 2013. 366 с.
17. Gallagher, John D. (1999) „Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungsäquivalenz“, in: Börner + Vogel eds. 1999, 1-29.
18. Göpferich, Susanne (1996 a) „Textsortenkanon: Zur Text(sorten)auswahl für fachsprachliche
19. Übersetzungsübungen“, in: Kelletat ed. 1996, 9-38.
20. Kußmaul, Paul (1986) „Übersetzen als Entscheidungsprozeß, Die Rolle der Fehleranalyse in der Übersetzungsdidaktik“, in: Snell-Hornby ed. 1986, 206-229.
21. Kußmaul, Paul (1993) „Empirische Grundlagen einer Übersetzungsdidaktik: Kreativität im Übersetzungsprozeß“, in: Holz-Mänttari + Nord eds. 1993, 275-286.
22. Luckhardt, Heinz-Dirk + Zimmermann, Harald H. (1991) Computergestützte und maschinelle Übersetzung. Praktische Anwendung und angewandte Forschung. Saarbrücken: AQ-Verlag (Computerlinguistik 14).

23. Neubert, Albrecht (1973 a) „Theorie und Praxis für die Übersetzungswissenschaft“, in: Linguistische Arbeitsberichte 7.1973, 120-144.
24. Nord, Christiane (1991 b) Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. 2. neubearbeitete Auflage. Heidelberg: Julius Groos Verlag. [3. Auflage 1995].
25. Nord, Christiane (1993 a) Einführung in das funktionale Übersetzen. Am Beispiel von Titeln und Überschriften. Tübingen und Basel: Francke Verlag (UTB 1734).
26. Nord, Christiane (1993 b) „Gabriele Harhoff: Grenzen der Skopostheorie. Von Translation und ihrer praktischen Anwendbarkeit“ [Rezension], in: Target 5:1, 102-106.
27. Prunč Erich. Einführung in die Translationswissenschaft. Band 1. Orientierungsrahmen. Institut für Translationswissenschaft Graz. 2., erweiterte und verbesserte Auflage. ©2002, Selbstverlag, Institut für Theoretische und Angewandte Translationswissenschaft, mit Unterstützung der Universität Graz. Merangasse 70, A-8010 Graz.
28. Prunč, Erich (2000 c) „Translation in die Nicht-Muttersprache und Translationskultur“, in: Grosman et al. eds. 2000, 5-20.
29. Sager J. C. Die Übersetzung im Kommunikationsprozess: der Übersetzer in der Industrie. In: Snell-Hornby M. (Hrsg.) Übersetzungswissenschaft – eine Neuorientierung: zur Integrierung von Theorie und Praxis / J. C. Sager. Tübingen, 1986. S. 330–347.
30. Svejtsler, Aleksandr D. (1987) Übersetzung und Linguistik. Berlin: Akademie Verlag (Sammlung Akademie-Verlag 47).
31. Schwanke, Martina (1991) Maschinelle Übersetzung. Ein Überblick über Theorie und Praxis. Berlin-Heidelberg-New York: Springer Verlag. 30.
- Witte, Heidrun (1989) „Zur didaktischen Vermittlung translatorischer Kultur- und Sprachkompetenz – Ein kontrastives Modell“, in: TcT 4.1989,205-231.

Інформаційні ресурси:

1. https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_14746_gl_1999_27_09
2. 59942-Artikkelin teksti-63492-1-10-20161202 (1)
3. <https://www.motaword.com/de/blog/understanding-the-translation-process-an-overview>